

Η επίδραση του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας στις στάσεις των μαθητών για εθελοντική πρόσφορα εργασίας στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004

**Ελένη Ζουρνατζή, Νικόλαος Τσιγγίλης,
Βασίλειος Γραμματικόπουλος Αθανάσιος Κουστέλιος**
Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας,

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να εξετάσει την επίδραση του προγράμματος Ολυμπιακής Παιδείας στη διαμόρφωση θετικών στάσεων για εθελοντική προσφορά εργασίας στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας το 2004 και να μελετήσει την εφαρμογή της Θεωρίας Σχεδιασμένης Συμπεριφοράς στο χώρο του εθελοντισμού σε μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις, όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες. Ειδικά σχεδιασμένα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν από 327 μαθητές και μαθήτριες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, εκ των οποίων οι 225 παρακολουθούσαν το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας για τρία συνεχόμενα χρόνια, ενώ οι 102 δεν είχαν καμία συμμετοχή στο συγκεκριμένο μάθημα. Οι τρεις μεταβλητές του μοντέλου Σχεδιασμένης Συμπεριφοράς φαίνεται να εξηγούν ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό της πρόθεσης των μαθητών για εθελοντική προσφορά εργασίας ενώ από τα αποτελέσματα της σύγκρισης μεταξύ των δύο ομάδων, φάνηκε ότι δεν υπήρχαν στατιστικά σημαντικές διαφορές ($p > .05$). Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας παρέχουν ισχυρές ενδείξεις για την εφαρμογή της Θεωρίας Σχεδιασμένης Συμπεριφοράς, στον τομέα του εθελοντισμού σε μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις και κρίνουν αναγκαία περαιτέρω διερεύνηση του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας.

Λέξεις κλειδιά: Ολυμπιακή Παιδεία, εθελοντισμός, Θεωρία Σχεδιασμένης Συμπεριφοράς

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 από την Αθήνα, οδήγησε την ελληνική κοινωνία στην προετοιμασία του έμψυχου δυναμικού της, ώστε να υποδεχτεί και να υποστηρίξει με επιτυχία αυτό το μεγάλο αθλητικό γεγονός. Η δημιουργία σύγχρονης υλικοτεχνικής υποδομής και η χρήση της από άρτια εκπαιδευμένο προσωπικό για την καλύτερη δυνατή εξυπηρέτηση αθλητών, συνοδών και θεατών αποτέλεσε πρωταρχικό μέλημα της Οργανωτικής Επιτροπής του 2004, η οποία ακολουθώντας τα βήματα των προηγούμενων Ολυμπιακών χωρών, προσκάλεσε όλους τους έλληνες πολίτες να προσφέρουν εθελοντικά τις υπηρεσίες τους, από τις 13 έως τις 29 Αυγούστου του 2004, στις 37 αθλητικές εγκαταστάσεις όπου επρόκειτο να διεξαχθούν 28 Ολυμπιακά αθλήματα.

Τα τελευταία χρόνια, μεγάλο είναι το ενδιαφέρον της ελληνικής κοινωνίας για την ανάπτυξη εθελοντικής προσφοράς μέσω προγραμμάτων που προωθούν την αξία του εθελοντισμού ως στάση ζωής σε πολλούς τομείς της καθημερινότητας (Κουτσούκη, 2003). Η εθελοντική προσφορά εργασίας κρίνεται στοιχείο ζωτικής σημασίας για πολλές μη κυβερνητικές οργανώσεις και σχετίζεται όχι μόνο με την επιβίωση αλλά και με την επιτυχία των συγκεκριμένων οργανισμών (Gillespie & King, 1985). Ειδικότερα, στον αθλητισμό και στην αναψυχή, οι εθελοντές αποτελούν σημαντικό κομμάτι του ανθρώπινου δυναμικού και συνεισφέρουν με την εργασία τους στην επιτυχημένη διεξαγωγή διαφόρων αθλητικών διοργανώσεων, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Ο χρόνος, η ενέργεια και η προσπάθεια χιλιάδων εθελοντών στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Ατλάντας (60.400) και του Σίδνεϋ (50.000) βοήθησαν στην αντιμετώπιση των αναγκών και στην επιτυχημένη ολοκλήρωση των αγώνων.

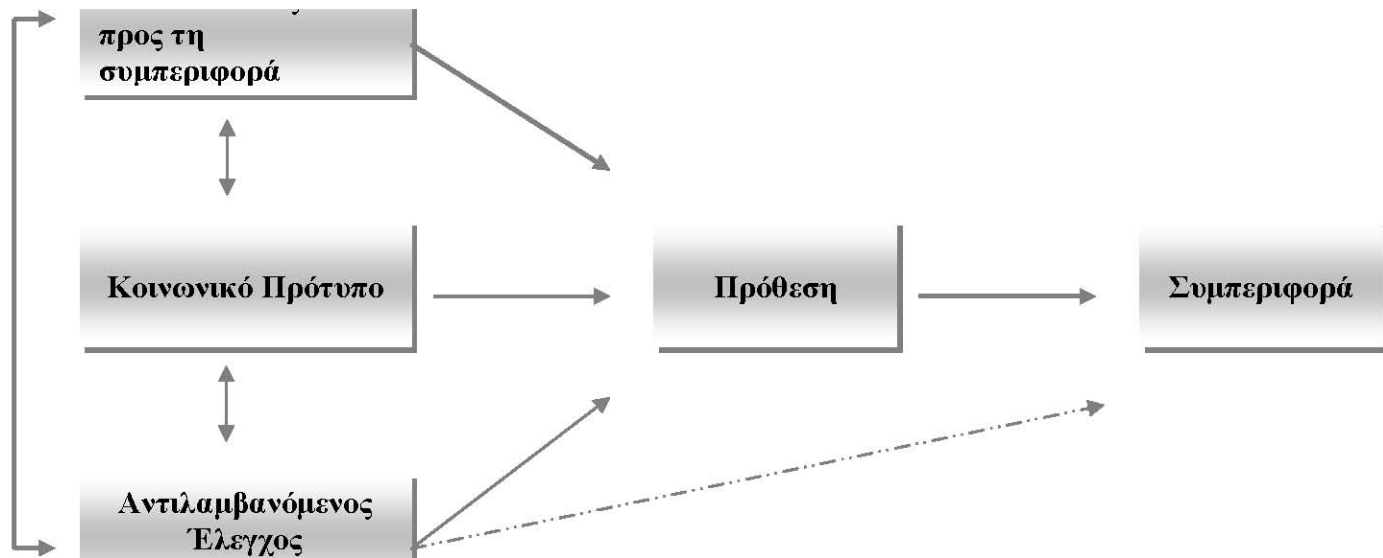
Η εθελοντική προσφορά, κυρίαρχο σύνθημα της Οργανωτικής Επιτροπής του 2004, δε θα μπορούσε να αφήσει ανεπηρέαστες τις εκπαιδευτικές διαδικασίες της ελληνικής κοινωνία καθώς συνδέεται άμεσα με την παιδεία, τη συστηματική καλλιέργεια και την καθημερινή ζωή. Η ανάγκη διαμόρφωσης γνώσεων και δεξιοτήτων σχετικών με τις εκπαιδευτικές και πολιτιστικές αξίες του ολυμπισμού οδήγησαν το Υπουργείο Παιδείας σε συνεργασία με την Οργανωτική Επιτροπή του Αθήνα 2004, στη δημιουργία ενός καινοτόμου προγράμματος, σχετικό με τη φυσική αγωγή, του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας για όλα τα σχολεία της ελληνικής επικράτειας.

Το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας, εφαρμόζεται από το 2000 σε όλα σχεδόν τα ελληνικά σχολεία. Βασικός στόχος του προγράμματος, είναι να εμπνεύσει, να ευαισθητοποιήσει αλλά και να κινητοποιήσει τους μαθητές της Ελλάδας και της ομογένειας στη διαμόρφωση κατάλληλων συμπεριφορών συνδέοντας το παρελθόν με τις σύγχρονες εκπαιδευτικές και πολιτιστικές αξίες, συνδυάζοντας την καλλιέργεια του σώματος με την πνευματική διάσταση του ανθρώπου. (Κιουμουρτζόγλου, Θεοδωράκης, Αυγερινός, Κέλλης, Παπαχαρίσης & Χασάνδρα, 2001).

Ένας από τους επιμέρους άξονες του προγράμματος είναι και η ενίσχυση της εθελοντικής προσφοράς και δράσης των μαθητών. Μαθησιακές εμπειρίες που συνδέονται με τον εθελοντισμό και καλλιεργούν το ρόλο του «ενεργού» πολίτη αποτελούν προτεραιότητα του προγράμματος, μιας και η εθελοντική προσφορά αναπτύσσει τις κοινωνικές, επαγγελματικές και επικοινωνιακές δεξιότητες του εθελοντή καθώς ο τελευταίος δεν είναι μόνο πομπός αλλά και δέκτης των ωφελειών που απορρέουν από την εθελοντική του δράση. Το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας εφαρμόζεται ήδη τέσσερα χρόνια στους έλληνες μαθητές και ένα βασικό ερώτημα που αξίζει να τεθεί σχετίζεται με την επίδραση του καινοτόμου αυτού προγράμματος. Αν και το πρόγραμμα έχει αξιολογηθεί εκτενώς ως προς την εφαρμογή του (Grammatikopoulos, Koustelios, Tsigilis & Theodorakis, 2004), τα αποτελέσματα της καινοτόμου αυτής εκπαιδευτικής διαδικασίας παραμένουν ακόμη ασαφή. Ειδικότερα, όσον αφορά το στόχο του εθελοντισμού θα περίμενε κάποιος, οι μαθητές που συμμετέχουν στα προγράμματα αυτά να έχουν αναπτύξει θετικότερες στάσεις από αυτούς που δεν δέχονται την επίδραση του προγράμματος.

Τι είναι όμως οι στάσεις; Με τον όρο στάσεις, εννοούμε τη θετική ή αρνητική αντίδραση του ατόμου προς ένα άτομο, αντικείμενο ή συμπεριφορά (Ajzen, 1988). Οι στάσεις επηρεάζουν την ανθρώπινη συμπεριφορά και μπορούν να βοηθήσουν στη μελέτη και εξήγηση των ανθρωπίνων πράξεων (Ajzen & Fishbein, 1980). Ανάμεσα στα θεωρητικά μοντέλα που ανέπτυξε η κοινωνική ψυχολογία για τη μελέτη στάσεων και συμπεριφορών, η θεωρία της σχεδιασμένης συμπεριφοράς (Planned Behavior Theory) φαίνεται να προσελκύει το ενδιαφέρον των περισσότερων ερευνητών (Ajzen, 2001). Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή κύριος προγενέστερος παράγοντας της συμπεριφοράς είναι η πρόθεση του ατόμου να την πραγματοποιήσει. Εάν η «πρόθεση συμπεριφοράς», όπως αποκαλείται η πιθανότητα εκτέλεσης μιας συγκεκριμένης πράξης, έχει σχηματιστεί τότε υπάρχουν πολλές πιθανότητες να μεταφραστεί σε δράση (Papaioannou & Theodorakis, 1996).

Με τη σειρά της, η «πρόθεση συμπεριφοράς» επηρεάζεται και διαμορφώνεται από τρεις άλλους σημαντικούς παράγοντες: (α) τις ατομικές στάσεις προς τη συγκεκριμένη συμπεριφορά, (β) το κοινωνικό πρότυπο, δηλαδή την πίεση που δέχεται το άτομο από «σημαντικά» για αυτόν πρόσωπα όπως φίλους, συγγενείς, κ.α. σχετικά με την εκτέλεση της συγκεκριμένης συμπεριφοράς και (γ) τον αντιλαμβανόμενο έλεγχο της συμπεριφοράς, δηλαδή την εκτίμηση του ατόμου σχετικά με το βαθμό ευκολίας ή δυσκολίας που πρόκειται να έχει η πιθανή ενέργεια του. Όσο θετικότερη είναι η «στάση», το «κοινωνικό πρότυπο» και ο «αντιλαμβανόμενος έλεγχος» συμπεριφοράς σε σχέση με τη συμπεριφορά τόσο πιο υψηλή αναμένεται να είναι η πρόθεση του ατόμου να εκτελέσει την εξεταζόμενη συμπεριφορά (Σχήμα 1.)

Σχήμα 1. Θεωρία Σχεδιασμένης Συμπεριφοράς (Ajzen, 1985)

Αντιλαμβανόμενος Έλεγχος Συμπεριφοράς

Στάσεις

προς τη συμπεριφορά

Κοινωνικό Πρότυπο

Πρόθεση

Συμπεριφορά

Η θεωρία της σχεδιασμένης συμπεριφοράς, εφαρμόστηκε με ιδιαίτερη επιτυχία στην εκπαίδευση και ειδικότερα σε έρευνες που μελετούσαν τη συμμετοχή μαθητών σε φυσικές δραστηριότητες (Greenockle, Lee & Lomax, 1990; Hagger, Chatzisarantis & Biddle, 2002; Theodorakis, 1994; Smith & Biddle, 1999) στη διδασκαλία ατόμων με ειδικές ανάγκες (Conatser, 2002; Rizzo & Vispoel, 1992; Theodorakis, Bagiatis & Goudas 1995) και στις συνήθειες πρωτοετών φοιτητών στη μελέτη (Sideridis, & Rodafinos, 2001).

Στην περιοχή του εθελοντισμού η ερευνητική δραστηριότητα για την εφαρμογή του μοντέλου της σχεδιασμένης συμπεριφοράς είναι σχετικά μικρή. Οι λίγες μελέτες που υπάρχουν εξέτασαν την εθελοντική προσφορά αίματος (Giles & Cairns, 1995), την εθελοντική εργασία ανδρών σε άσυλο αστέγων (Harrison, 1995) και την πρόβλεψη εγγραφής φοιτητών σε εθελοντικό πρόγραμμα του πανεπιστημίου τους (Okun & Sloane, 2002). Περιορισμένες ωστόσο, είναι οι έρευνες για την εφαρμογή της Θεωρίας Σχεδιασμένης Συμπεριφοράς στην εθελοντική προσφορά εργασίας σε μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις, όπως είναι οι Ολυμπιακοί Αγώνες (Tsigilis, Koustelios, Grammatikopoulos, & Theodorakis, in press). Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να μελετήσει αφενός την εφαρμογή της θεωρίας της σχεδιασμένης συμπεριφοράς στο χώρο του εθελοντισμού και να εξετάσει αφετέρου την επίδραση του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας στη διαμόρφωση θετικών στάσεων για εθελοντική προσφορά εργασίας στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας το 2004.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Συμμετέχοντες

Ειδικά σχεδιασμένα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν από 327 μαθητές και μαθήτριες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Από αυτούς, 225 παρακολουθούσαν το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας, ενώ 102 δεν είχαν καμία συμμετοχή στο παραπάνω μάθημα. Η ηλικία των μαθητών κυμαινόταν από 15 έως 22 χρόνων (Μ.Τ = 16.5 έτη, Τ.Α. = 1.23).

¹ Όργανα μέτρησης

Οι στάσεις για εθελοντική προσφορά μετρήθηκαν με την ερώτηση «Για μένα το να προσφέρω εθελοντικά τις υπηρεσίες μου στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 για 15 ημέρες επί 8 ώρες ημερησίως είναι...». Οι απαντήσεις δίνονταν με έξι αντίθετα επίθετα (καλό-κακό, έξυπνο-ανόητο, ξεκούραστο-κουραστικό, ελκυστικό -απωθητικό, ευχάριστο-δυσάρεστο, χρήσιμο-άχρηστο). Η μεταβλητή κοινωνικό πρότυπο μετρήθηκε με τη χρήση τεσσάρων ερωτήσεων (π.χ, «Αν προσφέρω εθελοντικά τις υπηρεσίες μου στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 πολλά άτομα σπουδαία για μένα... θα συμφωνήσουν έως θα διαφωνήσουν»). Ο αντιλαμβανόμενος έλεγχος συμπεριφοράς μετρήθηκε με τρεις ερωτήσεις (π.χ, «Για μένα το να προσφέρω εθελοντικά τις υπηρεσίες μου στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 για 12 μέρες επί 8 ώρες ημερησίως είναι... πολύ εύκολο έως πολύ δύσκολο»). Η πρόθεση για εθελοντική προσφορά στους Ολυμπιακούς Αγώνες υπολογίστηκε από τη μέση τιμή των απαντήσεων σε τρεις ερωτήσεις (π.χ, Είμαι αποφασισμένος να προσφέρω εθελοντικά τις υπηρεσίες μου στους Ολυμπιακούς αγώνες του 2004 για 12 ημέρες επί 8 ώρες ημερησίως). Όλες οι απαντήσεις δόθηκαν σε επταβάθμια κλίμακα από 1 έως 7.

Στατιστική ανάλυση

Για την πρόβλεψη της πρόθεσης των μαθητών για εθελοντική προσφορά εργασίας στους Ολυμπιακούς αγώνες του 2004 από τις μεταβλητές στάσεις, κοινωνικό πρότυπο και αντιλαμβανόμενο έλεγχο συμπεριφοράς χρησιμοποιήθηκε η ιεραρχική ανάλυση παλινδρόμησης. Για τη σύγκριση ανάμεσα στα άτομα που συμμετείχαν στα μαθήματα της Ολυμπιακής Παιδείας και εκείνων που δεν είχαν προηγούμενη συμμετοχή στις αντίστοιχες εκπαιδευτικές διαδικασίες χρησιμοποιήθηκε το t – test για ανεξάρτητα δείγματα. Οι παραπάνω στατιστικές ανάλυσεις πραγματοποιήθηκαν με τη χρήση του στατιστικού προγράμματος S.P.S.S. (Statistical Package for the Social Sciences).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η εσωτερική συνοχή των ερωτήσεων εκτιμήθηκε με το συντελεστή άλφα του Cronbach, ο οποίος ήταν .78 για τις στάσεις, .68 για το κοινωνικό πρότυπο, .79 για τον αντιλαμβανόμενο έλεγχο συμπεριφοράς και .88 για την πρόθεση. Στη συνέχεια σχηματίστηκαν τέσσερις νέες μεταβλητές των οποίων οι μέσες τιμές, οι τυπικές αποκλίσεις και οι συσχετίσεις τους παρουσιάζονται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1. Μέσες τιμές τυπική απόκλιση, συντελεστής α του Cronbach και συσχετίσεις μεταξύ των εξεταζομένων μεταβλητών

	ΜΤ	(ΤΑ)	1	2	3	α
1. Στάσεις	2.85	(1.06)				.78
2. Κοινωνικό Πρότυπο	15.8	(10.64)	.201*			.68

3. Α.Ε.Σ	3.82 (1.67)	.354*	.345*	.79
4. Πρόθεση	3.85 (1.88)	.426*	.365*	.719* .88

Σημείωση: Α.Ε.Σ. = Αντιλαμβανόμενος Έλεγχος Συμπεριφοράς, * $p < .01$

Η ιεραρχική ανάλυση παλινδρόμησης εφαρμόστηκε για την πρόβλεψη της πρόθεσης των μαθητών για εθελοντική προσφορά εργασίας στους Ολυμπιακούς αγώνες του 2004, από τις μεταβλητές στάσεις, κοινωνικό πρότυπο και αντιλαμβανόμενο έλεγχο συμπεριφοράς (ΑΕΣ). Σύμφωνα με τους Ajzen και Madden (1986), οι μεταβλητές στάσεις και κοινωνικό πρότυπο εισήχθησαν πρώτες και κατόπιν ακολούθησε η εισαγωγή του αντιλαμβανόμενου ελέγχου συμπεριφοράς. Στον Πίνακα 2 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της ιεραρχικής ανάλυσης παλινδρόμησης. Στο βήμα 1 οι στάσεις και το κοινωνικό πρότυπο συνεισφέρουν στατιστικά σημαντικά στην πρόβλεψη της πρόθεσης ($R^2 = .51$). Στο βήμα 2 η εισαγωγή της μεταβλητής ΑΕΣ αύξησε ουσιαστικά την πρόβλεψη της πρόθεσης ($R^2 = .75$).

Πίνακας 2. Πρόβλεψη της πρόθεσης για εθελοντική προσφορά εργασίας στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας το 2004

Μεταβλητές	R^2	R^2 change	Beta
Βήμα 1			
Στάσεις για εθελοντική προσφορά			.29*
Κοινωνικό πρότυπο	.51*		.36*
Βήμα 2			
Στάσεις για εθελοντική προσφορά			.11*
Κοινωνικό πρότυπο			.18*
Α.Ε.Σ	.75*	.24*	.61*

Σημείωση: Α.Ε.Σ. = Αντιλαμβανόμενος Έλεγχος Συμπεριφοράς, * $p < .05$

Στον Πίνακα 3 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της σύγκρισης μεταξύ των ατόμων που συμμετείχαν στα μαθήματα της Ολυμπιακής Παιδείας και αυτών που δεν είχαν προηγούμενη συμμετοχή στις αντίστοιχες εκπαιδευτικές διαδικασίες. Από την ανάλυση t-test για ανεξάρτητα δείγματα φάνηκε ότι δεν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των δυο ομάδων ($p > .05$).

Πίνακας 3. Σύγκριση συμμετεχόντων και μη στο μάθημα της Ολυμπιακής Παιδείας

	Μη Συμμετέχοντες		Συμμετέχοντες		<i>t-value</i>
	<i>MT</i>	(<i>TA</i>)	<i>MT</i>	(<i>TA</i>)	
1. Στάσεις	2.97	(.97)	2.80	(1.10)	$t = 1.35, p = 0.18$
2. Κοινωνικό Πρότυπο	15.7	(10.67)	15.8	(10.65)	$t = 1.46, p = 0.14$
3. Α.Ε.Σ	3.65	(1.45)	3.90	(1.76)	$t = 1.25, p = 0.21$
4. Πρόθεση	3.62	(1.66)	3.95	(1.97)	$t = 0.83, p = 0.97$

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Από την ανάλυση των δεδομένων προκύπτει ότι οι τρεις μεταβλητές του μοντέλου σχεδιασμένης συμπεριφοράς εξηγούν ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό της πρόθεσης των μαθητών για εθελοντισμό στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης μελέτης έρχονται να συμφωνήσουν με προηγούμενες έρευνες (Harrison, 1995; Okun & Sloane, 2002; Tsigilis et al., in press; Warbunkton & Terry, 2000) που εφάρμοσαν το μοντέλο σχεδιασμένης συμπεριφοράς για την πρόβλεψη της πρόθεσης για εθελοντισμό, παρέχοντας επιπλέον ενδείξεις για την εφαρμογή της συγκεκριμένης θεωρίας στη μελέτη της πρόθεσης για εθελοντική προσφορά εργασίας σε μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις, όπως είναι οι Ολυμπιακοί Αγώνες.

Από τους παραπάνω προδιαθεσικούς παράγοντες της πρόθεσης για εθελοντική προσφορά, ο αντιλαμβανόμενος έλεγχος συμπεριφοράς αποδείχθηκε ως ο πλέον σημαντικός καθώς η εισαγωγή του στο μοντέλο αύξησε σημαντικά την ακρίβεια της πρόθεσης για εθελοντισμό ($R^2_{\text{change}} = .24$). Προηγούμενες έρευνες που εξέτασαν την εφαρμογή του μοντέλου σχεδιασμένης συμπεριφοράς στο χώρο του εθελοντισμού φαίνεται να συμφωνούν για το σπουδαίο ρόλο της συγκεκριμένης μεταβλητής στην πρόβλεψη της πρόθεσης. Οι Tsigilis et al. (in press), σε έρευνα για την εφαρμογή του μοντέλου σχεδιασμένης συμπεριφοράς στην πρόβλεψη εθελοντικής προσφοράς εργασίας φοιτητών σε μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις υποστήριξαν ότι όσο πιο υψηλά αναπτυγμένος είναι ο αντιλαμβανόμενος έλεγχος συμπεριφοράς για εθελοντισμό σε ένα άτομο, τόσο πιθανότερο είναι να αναπτυχθούν και θετικές προθέσεις για συμμετοχή του συγκεκριμένου ατόμου στους Ολυμπιακούς της Αθήνας 2004. Σε παρόμοια έρευνα για την πρόβλεψη της πρόθεσης για εθελοντική προσφορά εργασίας σε άσυλο αστέγων, ο

αντιλαμβανόμενος έλεγχος συμπεριφοράς ασκούσε τη μεγαλύτερη επίδραση στην πρόθεση μεταξύ των προδιαθεσικών παραγόντων (Harrison, 1995). Αξίζει να σημειωθεί ότι στη παρούσα έρευνα αν και ο ΑΕΣ συνδέονταν ισχυρά με την πρόθεση των μαθητών για εθελοντισμό στη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων, οι τιμές της συγκεκριμένης μεταβλητής ήταν σχετικά χαμηλές. Το γεγονός αυτό ίσως να δείχνει ότι υπάρχουν αρκετές δυνατότητες παρέμβασης για ενίσχυση του ΑΕΣ των μαθητών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας.

Όσον αφορά το δεύτερο στόχο της συγκεκριμένης μελέτης, δηλαδή την επίδραση του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας στην πρόθεση των μαθητών για εθελοντική προσφορά εργασίας στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, οι προσδοκίες μας για θετική επίδραση του προγράμματος στην ενίσχυση της εθελοντικής δράσης των μαθητών δεν επαληθεύτηκαν. Οι μαθητές που συμμετείχαν στις εκπαιδευτικές διαδικασίες της Ολυμπιακής Παιδείας δεν εμφάνισαν διαφορές στην πρόθεση για εθελοντισμό συγκριτικά με εκείνους που δεν είχαν συμμετοχή στο μάθημα.

Αρκετοί μπορεί να είναι οι παράγοντες που οδήγησαν στο αποτέλεσμα αυτό. Το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας έχει πέντε βασικούς άξονες, ένας εκ των οποίων είναι και ο εθελοντισμός. Στην παρούσα έρευνα δεν γνωρίζουμε κατά πόσο στα σχολεία από τα οποία έγινε η συλλογή των δεδομένων οι καθηγητές Ολυμπιακής Παιδείας ασχολήθηκαν με τον άξονα του εθελοντισμού. Ακόμη και αν οι καθηγητές φυσικής αγωγής, ασχολήθηκαν με το συγκεκριμένο κομμάτι του προγράμματος δεν γνωρίζουμε πόσο χρόνο αφιέρωσαν στη διδασκαλία του. Βέβαια, έρευνες έχουν δείξει πως οι προθέσεις αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου και η μέτρηση της πρόθεσης πριν την εκτέλεση μιας συγκεκριμένης συμπεριφοράς μπορεί να διαφέρει από την πρόθεση τη χρονική περίοδο που ταυτόχρονα εκτελείται η συγκεκριμένη συμπεριφορά (Tsigilis et al, in press). Έτσι λοιπόν, η μεγάλη χρονική απόσταση μεταξύ της συλλογής των δεδομένων και της ημερομηνίας διεξαγωγής των αγώνων ίσως να επηρέασε τα αποτελέσματα και γι αυτό προτείνεται μελλοντικά η μελέτη της θεωρίας της σχεδιασμένης συμπεριφοράς σε διάφορες περιόδους πριν την έναρξη των Ολυμπιακών Αγώνων. Τέλος, μελλοντικές έρευνες οι οποίες θα ασχοληθούν με την επίτευξη των στόχων που θέτει το πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας θα πρέπει να λάβουν υπόψη το χρονικό διάστημα που αφιερώνουν οι εκπαιδευτικοί για την ανάπτυξή των.

Επιπρόσθετα, η εισαγωγή επιπλέον μεταβλητών στο μοντέλο της σχεδιασμένης συμπεριφοράς, όπως γνώση και πληροφορίες σχετικά με τη συμπεριφορά, ίσως να βοηθήσει την αύξηση της πρόβλεψη της πρόθεσης για εθελοντισμό καθώς αποτελούν μεταβλητές που μπορούν αφενός να δείξουν την ενημέρωση των μαθητών για το κομμάτι του εθελοντισμού και να συμβάλλουν αφετέρου θετικά στην αλλαγή των στάσεων (Rizzo & Vispoerl, 1992). Εξάλλου οι συγκεκριμένες μεταβλητές μπορούν να αποτελέσουν παράγοντες που μπορούν να διαχειριστούν εύκολα από τους υπευθύνους της Ολυμπιακής Παιδείας και να συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας πιο θετικής στάσης απέναντι στον εθελοντισμό. Περαιτέρω διερεύνηση κρίνεται αναγκαία για τη μελέτη των παραγόντων που διαμορφώνουν τη στάση των μαθητών σε ζητήματα εθελοντισμού σε αθλητικές διοργανώσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ajzen, I. (1985). From intention to action: a theory of planned behavior. In J. Kuhl & J. Eckman (Eds.), *Action-control: from cognition to behavior* (pp11-39). Heidelberg: Springer.
- Ajzen, I. (1988). *Attitudes, personality, and behavior*. Chicago: Dorsey Press.
- Ajzen, I. (2001). Construction of a standard questionnaire for the theory of planned behavior. [On-line]. Available: <http://www-unix.oit.umasss.edu/~ajzen>
- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1980). *Understanding attitudes and predicting social behavior*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall Inc.
- Ajzen, I., & Madden, T.J. (1986). Prediction of goal-directed behavior: attitudes, and perceived behavioral control. *Journal of Experimental Social Psychology*, 22, 453-474.
- Conatser, P., Block, M., & Gansneder, B. (2002). Aquatic instructors' beliefs toward inclusion: The theory of planned behavior. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 19, 172-187.
- Giles, M., & Cairns, E. (1995). Blood donation and Ajzen's theory of planned behaviour: An examination of perceived behavioral control. *British Journal of Social Psychology*, 34, 173-188.
- Gillespie, D.F., & King, A. E. O. (1985). Demographic understanding of volunteerism. *Journal of Sociology and Social Welfare*, 12, 798-816.
- Grammatikopoulos, V., Koustelios, A., Tsigilis, N. & Theodorakis, Y. (2004). Applying dynamic evaluation approach in education, *Studies in Educational Evaluation*, 30, 255-263.
- Greenockle, K.M., Lee, A.A., & Lomax, R. (1990). The relationship between selected student characteristics and activity patterns in a required high school physical education class. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 61, 59 – 69.
- Hagger, M.S., Chatzisarantis, N.L.D. & Biddle, S.J.H. (2002). A meta-analytic review of the Theories of Reasoned Action and Planned Behavior in physical activity: predictive validity and the contribution of additional variables. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 24, 3-32.
- Harrison, D.A. (1995). Volunteer motivation and attendance decisions: competitive theory testing in multiple samples from a homeless shelter. *Journal of Applied Psychology*, 80, 371-385.
- Okun, M.A., & Sloane, E.S. (2002). Application of planned behavior theory to predicting volunteer enrolment by college students in a campus-based program. *Social Behavior and Personality*, 30, 243-250.
- Papaioannou, A., & Theodorakis, Y. (1996). A test of three models for the prediction of intention for participation in physical education lessons. *International Journal of Sport Psychology*, 28, 383-389.
- Rizzo, T.L., & Vispoerl, W.P. (1992). Changing attitudes about teaching students with handicaps. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 9, 54-63.
- Sideridis, G.D., & A.K. (2001). Goal importance within planned behaviour theory as 'the' predictor of study behaviour in college. *British Journal of Educational Psychology*, 71, 595-618.
- Smith, A.R., & Biddle, S.J.H. (1999). Attitudes and exercise adherence: tests of the Theories of Reasoned Action and Planned Behaviour. *Journal of Sports Sciences*,

17, 269-281.

Theodorakis, Y. (1994). Planned behavior, attitude strength, self-identity, and the prediction of exercise behavior. *The Sport Psychologist*, 8, 149-165.

Theodorakis, Y., Bagiatis, K., & Goudas, M. (1995). Attitudes toward teaching individuals with disabilities: Application of planned behavior theory. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 12, 151-160.

Tsigilis, N., Koustelios, A., Grammatikopoulos, V., & Theodorakis, Y. (υπό δημοσίευση). Volunteering in Olympic Games: construct validity and predictive utility of reasoned action and planned behavior theory. *International Journal of Sport Management*.

Warbunkton, J., & Terry, D.J. (2000). Volunteer decision making by older people: a test of a revised theory of planned behavior. *Basic and Applied Social Psychology*, 22, 245 – 257.

Κιουμουρτζόγλου, Ε., Θεοδωράκης, Ι., Αυγερινός, Α., Κέλλης, Η., Παπαχαρίσης, Β., Χασάνδρα, Μ. (2001). *Ολυμπιακή Εκπαίδευση: Από την θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Λιβάνη.

Κουτσούκη, Δ. (2003). Εθελοντισμός. Πρακτικά Συνεδρίου: Αθλητικό Πνεύμα, 31-38, Αθήνα.

1. *Σημείωση συγγραφέων*: Οι συγγραφείς θα ήθελαν να ευχαριστήσουν τον Καθηγητή κ. Ιωάννη Θεοδωράκη για τη πολύτιμη συμβολή του στη διαμόρφωση του ερωτηματολογίου.

Vassilis Grammatikopoulos, & Athanassios Koustelios

Department of Physical Education & Sport Sciences
University of Thessaly

Abstract

The purpose of this study was to examine the influence of Olympic Education program in the configuration of positive attitudes for volunteerism in the Olympic games of Athens in 2004 and to study the application of Theory Planned Behavior for volunteerism in major sport events. Three hundred twenty seven students of secondary education participated in the study. Two - hundred and twenty five of them have attended the program of Olympic Education for three consecutive years, while 102 did not attend any relevant course. Hierarchical regressing analysis showed that the three variables of model of Planned Behavior (attitudes, subjective norms and perceived behavior control) predicted student's intention for volunteerism. Result from comparison between the two groups showed no significant differences ($p > .05$). The present findings provided strong evidence on the application of Theory Planned Behavior in the area of volunteerism in major sport events and suggest further investigation of the influence of the of Olympic Education program.

Keywords: Olympic Education, volunteerism, Theory of Planned Behavior